”Så skapas förutsättningar för undervisningsutveckling i skolans och lärarnas vardag”
Stockholms stad

”Det vilda tänkandet”
Två sinnebilder

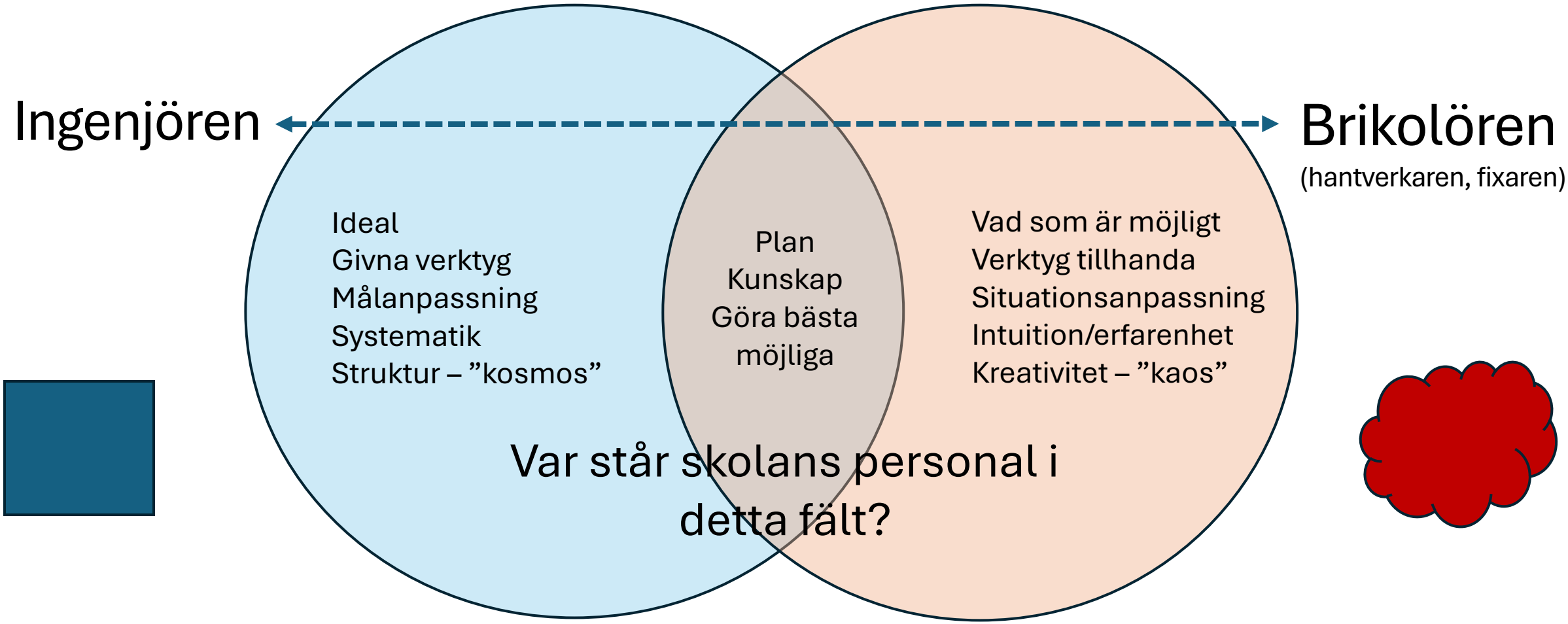

”Så skapas förutsättningar för undervisningsutveckling i skolans och lärarnas vardag”

- Skolans natur
- Tid & prioriteringar
- Tillit & förtroende
- Fokus på undervisnings-utvecklingen

Stockholms stad

Skolans natur

Hög friktion

- Möten
- Krav
- Olikheter

Omfamna det motsägelsefulla

- Tvång och frihet
- Behov och resurser
- Oförutsägbarhet och förutsägbarhet
- Kollektiv och individ

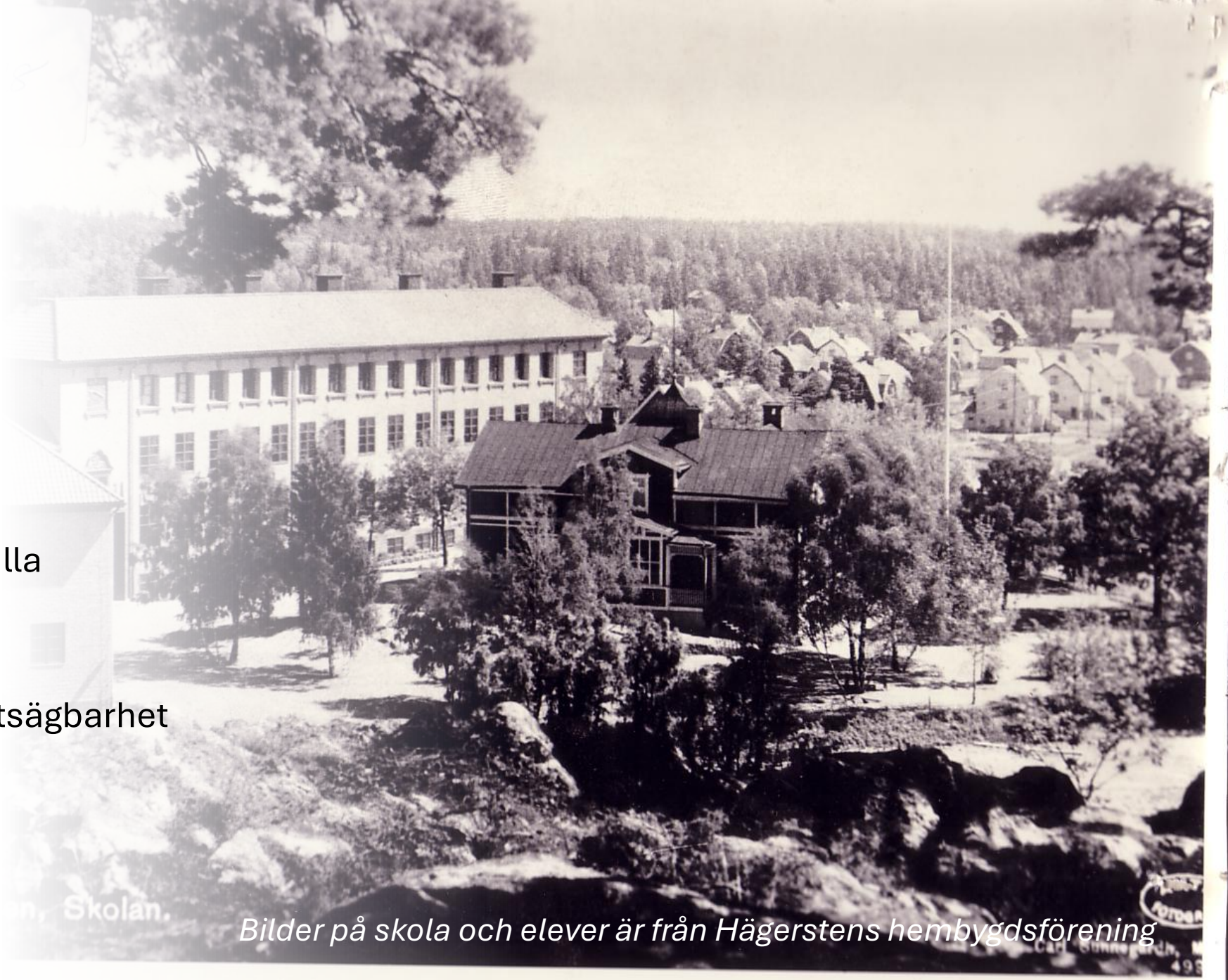

Bilder på skola och elever är från Hägerstens hembygdsförening

Det enkla, det komplicerade och det komplexa

- Enkla saker
  - Hälsa på varandra
  - Rutinhandlingar
  - Göra en sallad
- Komplicerade saker
  - Schema
  - Tjänstefördelning
  - Prioritera i arbete
- Komplexa saker
  - Undervisning
    - Relationell
    - Hanteverksmässig
    - Akademisk

Varför är det viktigt att förstå att skolan är en komplex verksamhet till sin natur?

En komplex verksamhet behöver annan styrning än en enkel!

Tillit som nyckelord! Tillförlitlighet som signalvärde!

- Arbetsorganisationen är nödvändig
- Gör det enkla, fixa det komplicerade
- Minska onödiga störningar

Utrymme för det komplexa

- Lärande
- Reflektion
- Relationsbygge
- Omdöme
- Kreativitet

Ett praktiskt exempel

Den önskade reflektionen – vad, varför och hur?

Föreläsa för ledningsgrupp → Skapa förståelse → Praktisera i ledningsgrupp

Stöd genom samtalsledning → Genomföra i arbetslag → Gemensam reflektion

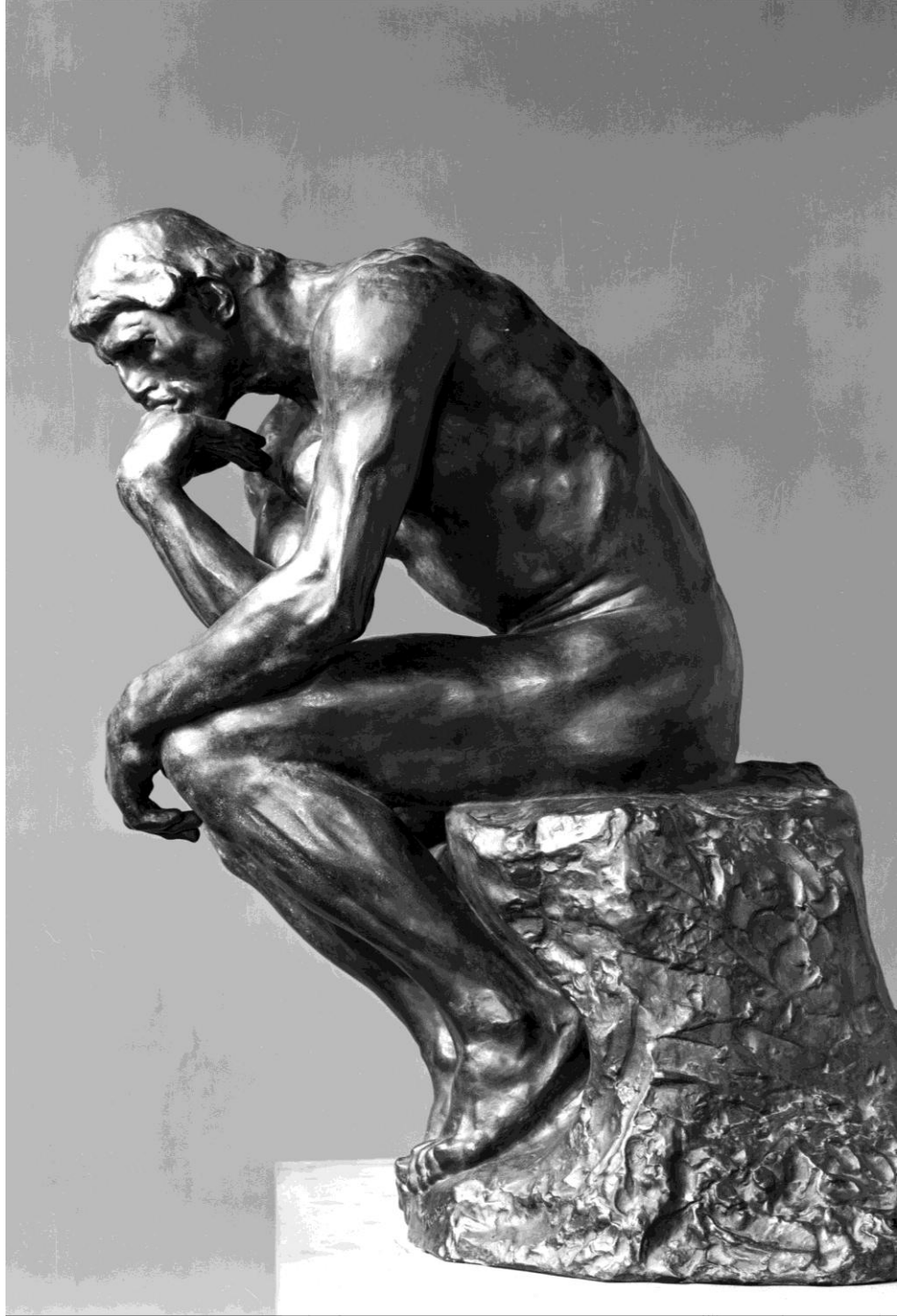

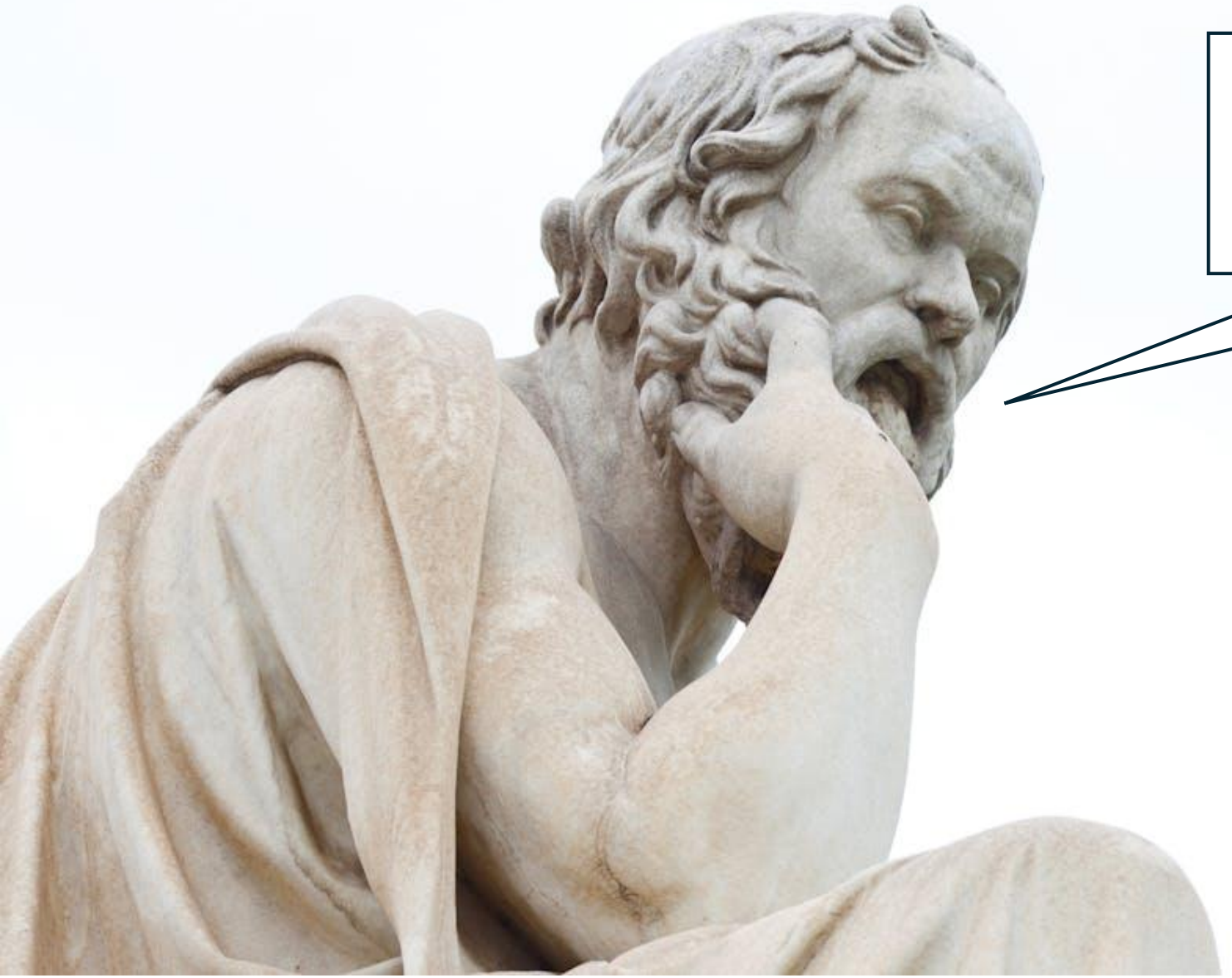

Det oreflekterade livet är inte värt att leva.

Genom att noga tänka igenom en svår fråga…

… får vi syn på mönster…
… och det ger förståelse…
… som framtida handlingar kan vila på!

”Den reflekterande praktikern”

(Donald Schön, 1983)

Reflektera i handling
- Tänker under händelsen
- Fattar beslut om handling
- Agerar omedelbart
- Bygger på ”tyst kunskap”

Reflektera över handling
- Tänker på det som hänt
- Ofta problemrelaterat
- Analys, se mönster
- Komma med alternativa lösningar
- Hjälper en att processa känslor och ger nya handlingsalternativ
- Mål professionsutveckling

Bra för vår arbetsmiljö!
Skapar beprövad erfarenhet!
Löser problem!
Gör oss mer kreativa.

Hur reflekterar man?

För många – ofrånkomligt!
Personligt
Situations- och känslobundet
Sällan tidsbundet – gör ej på beställning

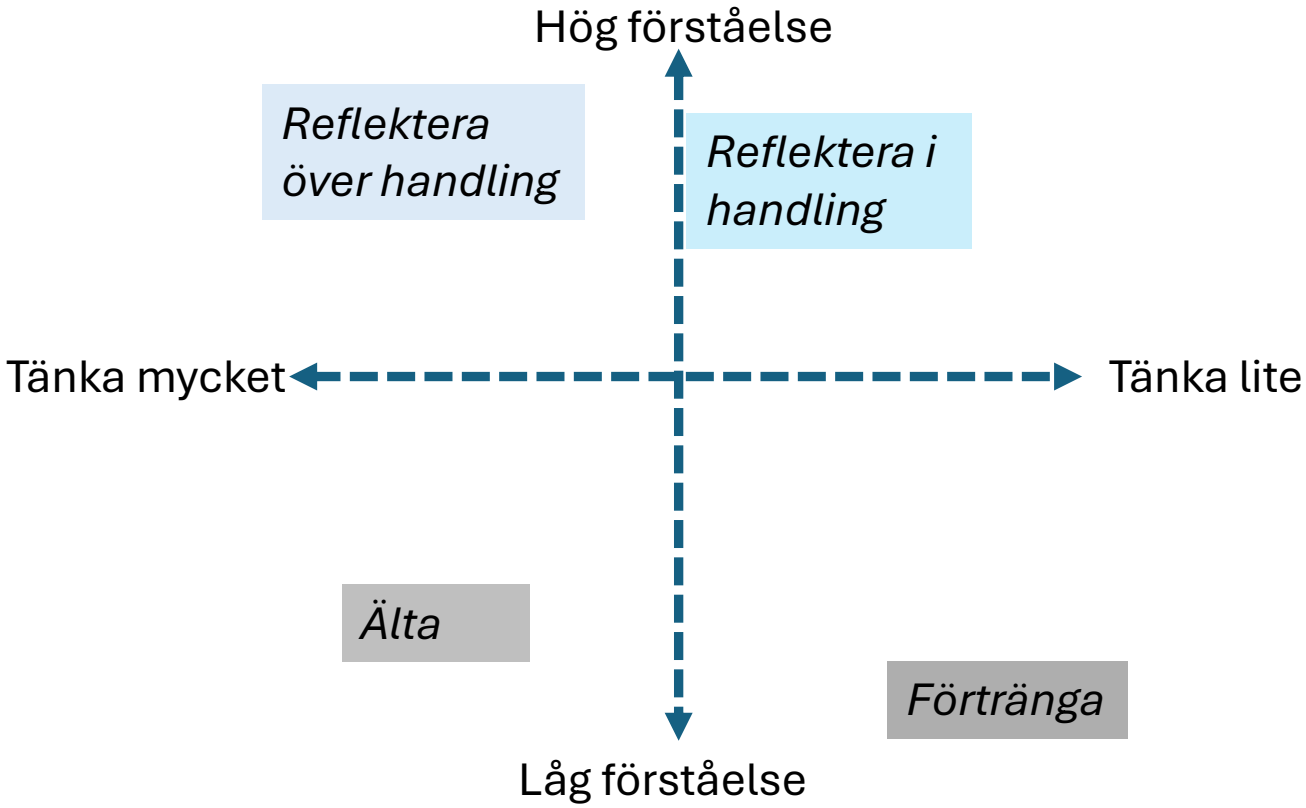

Att reflektera – What-metoden (Borton 1970)

What? (Vad)

…hände?
…gjorde jag?
…ville jag åstadkomma?
…fick det för konsekvenser?
…tänkte/kände andra?
…var bra och dåligt?

So what? (Så vad)

…berättar det här om relationerna mellan mig och…
…byggde jag mina handlingar på?
… borde jag ha gjort?
…kan jag tillföra för nya perspektiv?
…har jag fått för ny förståelse?

Now what? (Nu då – vad…)

…behöver jag göra för att förbättra situationen?
…behöver jag tänka på för att det här ska gå bra?
…kan detta få för konsekvenser?
… kan jag ta med mig till andra sammanhang?

Dåtid

Nutid

Framtid

Tid & prioriteringar

Det är lätt att gå sig förlorad i alla mätningar och lagkrav. Att låta systematiskt arbetsmiljöarbete och systematiskt kvalitetsarbete gå hand i hand är en god hjälp

- Alla krav på skolan. Skolan i lagstiftningens smältdegel.
- Vem går först, eleven eller läraren? Helst båda.
- Hur sammanför man olika systematiska arbetsprocesser?

Skolan i lagstiftningens smältdegel

Lagar som styr skolan

- Skollagen & skolförordningen
- Arbetsmiljölagen
- Diskrimineringslagen
- Barnkonventionen
- Kommunallagen, förvaltningslagen
- Tryckfrihetsförordningen med Offentlighetsprincipen
- med flera

Krav på systematiska arbetssätt

- Undervisning
- Säkerhet/beredskap
- Elevhälsa
- Kränkningar/dis-kriminering
- Fysisk arbetsmiljö
- Socioorganisatorisk Arbetsmiljö
- Brandsäkerhet
- Ekonomi

Vad gör alla krav på systematiska arbetssätt med oss?

Bra saker	Stöd i arbetet
	Medvetandegör
	Bidrar till kvalitet
Dåliga saker	Stress (tid är en begränsad resurs)
	Goda intentioner men orimliga krav
	Rädsla att göra fel

Värna lärarnas tid och samordna yttre krav - Hur sammanför man olika systematiska arbetsprocesser?

Örat mot marken

Mätningar visar inte allt

Helhetssyn

Vad krävs för att skolan ska fungera

Sök gemensamma nämnare

Mönster i olika mätningar

Ha koll på styrdokumenten (och forskningen)

Nödvändigt för att motivera handling

... men det finns också andra sätt att motivera

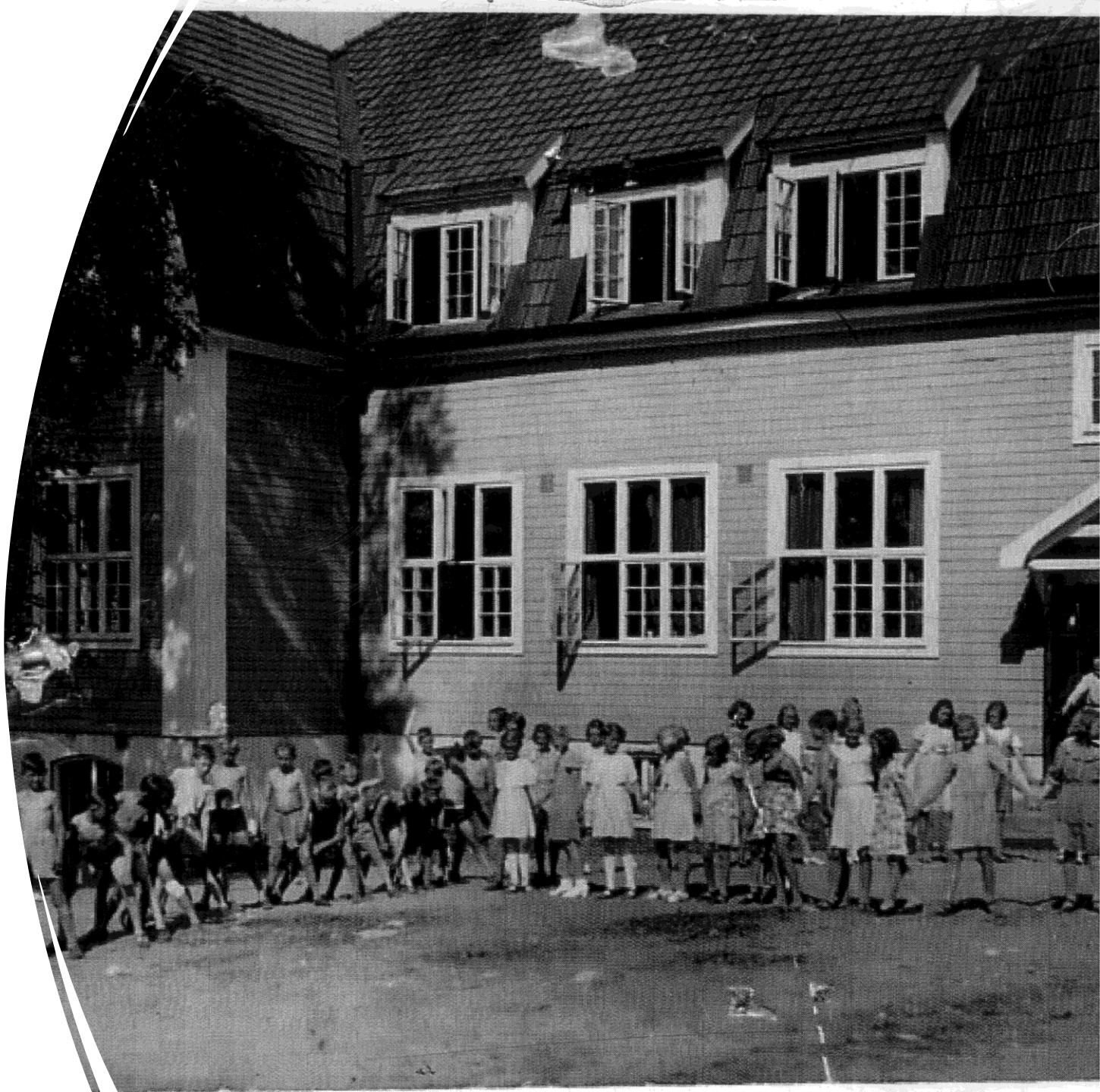

Grundläggande målstruktur

- Helhetssyn – ”visionspaketet” för en skola
- Undervisningens kvalitet
- Elevhälsa
- Samverkan (skola fritidsverksamhet)
- Digital utveckling

Ett praktiskt exempel

I två undersökningar, Stockholms stads elevenkät och vår egen trygghetsenkät kunde vi hitta gemensamma nämnare:

- En relativ negativ avvikelse kring relation elev vuxna.

Insikt som ger en gemensam målbild för

- Elevhälsa
- Plan mot diskriminering och kränkande behandling /Trygghetsplan
- Säkerhetsarbete

Samma målbild, samma aktiviteter men olika kvaltitetshjul!

Ytterligare ett exempel

Observationer, elevresultat och sociorganisatorisk skyddsrond visade behov att:

Utveckla undervisningen med
- kollegiala besök och feedback.
- förstelärarstödd samplanering

Insikt som ger en gemensam målbild för

- SKA & SAM (sociorganisatoriska mål)

Vi är här för eleverna men också för personalens skull.
Eftersträvansvärt att båda gynnas!

Tillit och förtroende

- En viktig grundprincip för arbete i s k komplexa verksamheter är att den som står närmast situationen har bäst kunskap om hur situationen bäst kan lösas.

- Skolledare behöver ge mandat till och lita på sina medarbetare att de fattar goda och rimliga beslut.

- Varför är vision och värden viktiga
- Mer om de team vi behöver, här ska tyngdpunkten ligga
- Resultatmedvetenhet – ett praktiskt exempel

Kan vi få en handlingsplan, tack!

Hur många handlingsplaner kan du ha i huvudet?
En samhällelig bakgrundsbild

Höga förväntningar

Likvärdighet

Lagstyrning

Skola är en komplex verksamhet

Behovet av beslutsstöd i vardagen är stort!

Handlingsplaner är en lösning…

…men hur många handlingsplaner kan du hålla i huvudet?

Visionen som alternativ

Handlingsplaner fångar inte komplexitet

Därför behövs riktning och principer

Riktning får vi genom:

- Vision
- Värden
- Grundläggande handlingar
- Kultur

Visionens pedagogiska värde

Samtalets kraft ger visionen värde

- Språkets funktion är samarbete
- Ger mer information
- Ger nya perspektiv
- Skapar förståelse, mening och helhet

Detta gäller alla samtalsformer men särskilt det professionella samtalet

”Vägen är målet”

Överenskommelser

Ökad enighet

Minskad ensamhet

2480 skor att gå i

Pratade här om hur vi arbetade med skolans visionspaket. Arbetsmodellen inspirerad av Design thinking och handlar mycket om att praktiskt och empatiskt förstå elevernas värld, utmaningar, drömmar, behov et c och utifrån dem formulera visionen.

Vi visar varför vi är här!
Vi visar förståelse för varandras olikheter!
Vi ser till att kunskapsmålen förstås av alla!
Förståelse
Vi hälsar på varandra!
Vi ger en varierad undervisning i våra ämnen!
Engagemang
Mälarhöjdens skola – Vi tryggar framtiden genom glädjen i kunskap och gemenskap
Vision
Meningsfullhet
Vi gör en stark start på lektionerna!
Vi visar elevens utveckling!
Värdeord
Vi är nyfikna på dina frågor och dina tankar!
Nyckel-handlingar
Vi låter dig pröva, träna och fråga!

Vilket team
vill du ha?

Arbetsorientering

Social orientering

Arbetsorientering

”Icke-team”

Omtanke
Socialt stöd

”Effektiva team”

Delegering
Coachning

Gör handlingar som leder till effektivare team.

Bygg en kultur inte bara struktur.

”Destruktiva team”

Styrning
Omtanke
Socialt stöd

”Ineffektiva team”

Styrning

Social orientering

Hur sätta fokus på undervisningsutvecklingen för verklig effekt och ”görande” i klassrummet

Att bli resultatmedveten och göra kvalitativa analyser är några av de saker som är svåra för lärare att hinna med.

Utvecklingsorganisationens mål – utveckla undervisningen

Vilka är de nödvändiga förutsättningarna

- Det praktiska: tid och rum
- Underlag
- Stödstruktur
- Ledarskap
- Inställning
- Det kollegiala samtalet

Ett praktiskt exempel årskurserna F-3

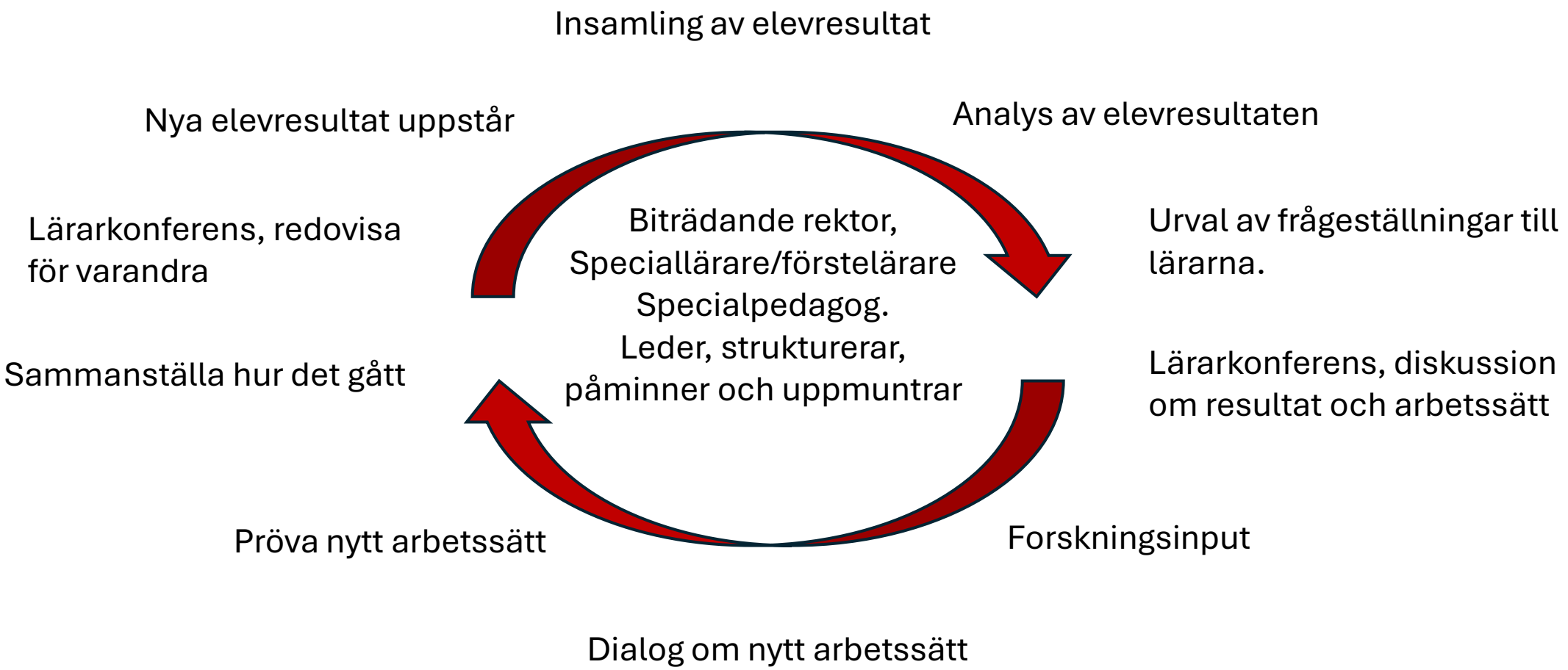

Äras dem som äras bör!

- Camilla Mild, biträdande rektor
- Catherine Witoldsson, speciallärare matematik
- Helena Svensson, speciallärare svenska och 1:e-lärare
- Sara Yoder, specialpedagog

- Eva Eriksson, 1:e-lärare
- Lisen Jonsson, 1:e-lärare
- Ann-Charlotte Stjernberg, 1:e-lärare

- Och hela lärargänget åk F-3 på Mälarhöjdens skola

2025

- **Påstående - Förklara varför**
- **Mätning och uppskattning av längd**
- **Udda och jämna tal**

Återkommande svårigheter

Mät längd med avbruten linjal 2023, 2025

Problemlösning- Fler-stegs-problem 2023, 2024, 2025

Korrekt tecknad beräkning 2023,2024, 2025

Algebra ”bönor i lådan”2023, 2025

Problemlösning i lär-par

Problemlösnings-stegen

1	Läs 2 gånger	
2	Stryk under frågan.	?
3	Ringa in det viktiga.	
4	Gör en uträkning.	
5	Skriv svar.	
6	Är svaret rimligt?	

Gemensamt problem på tavlan

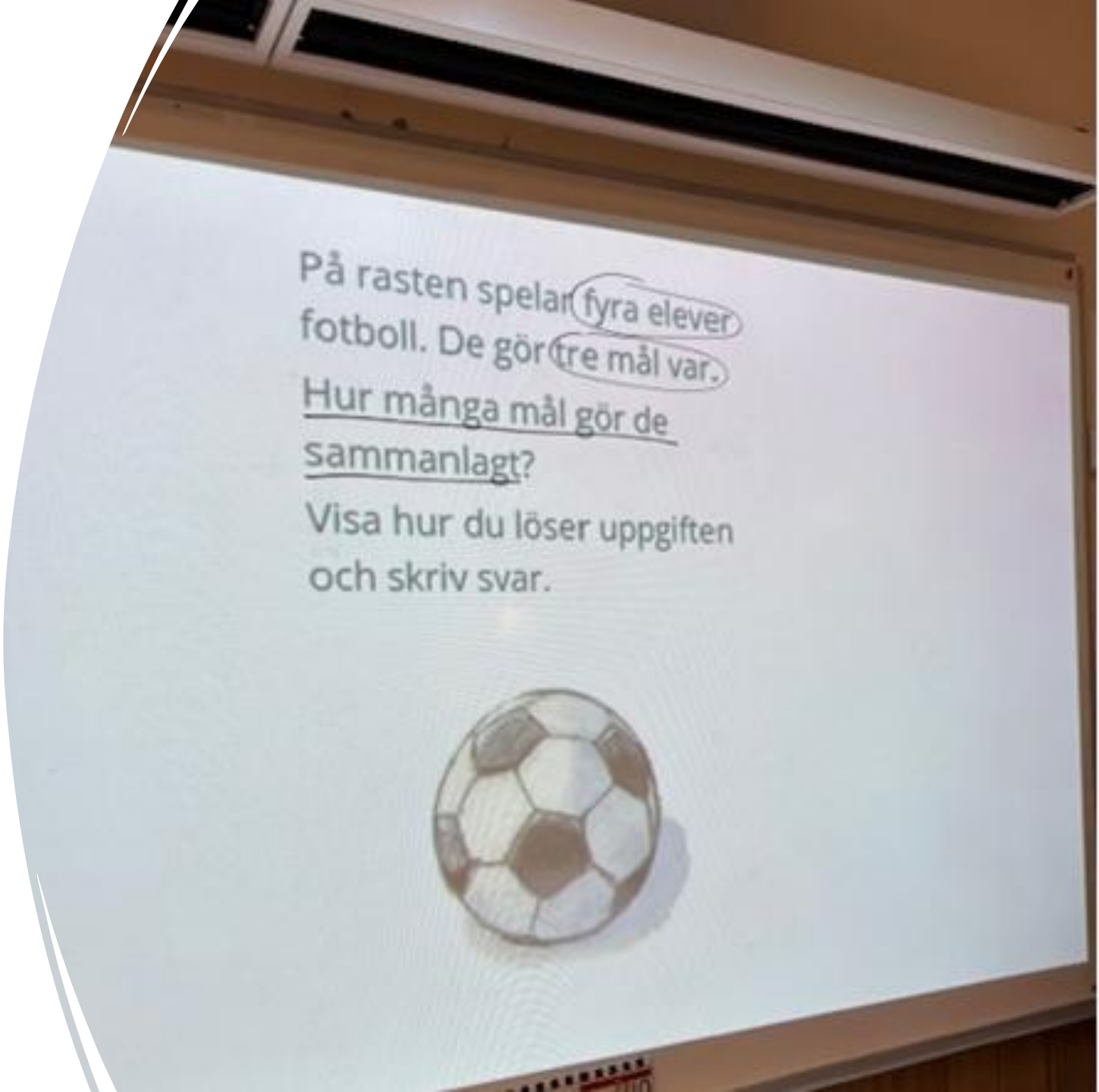

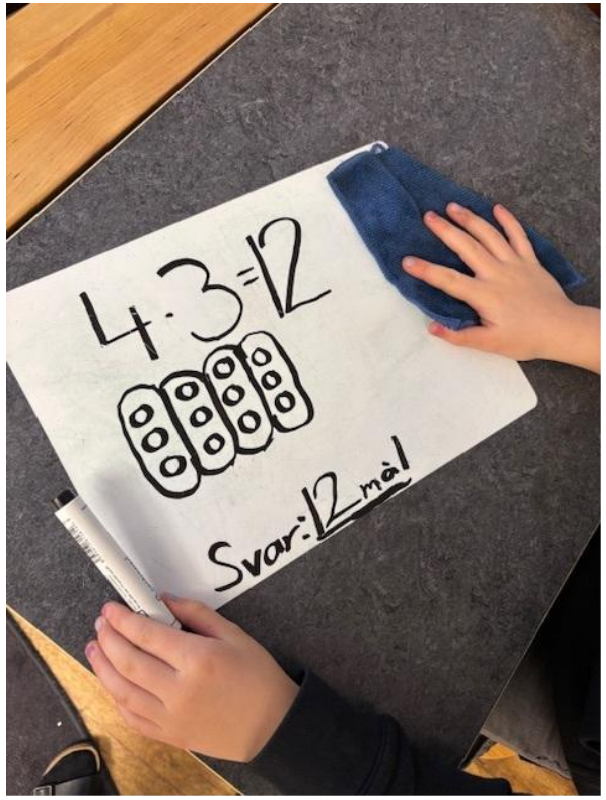

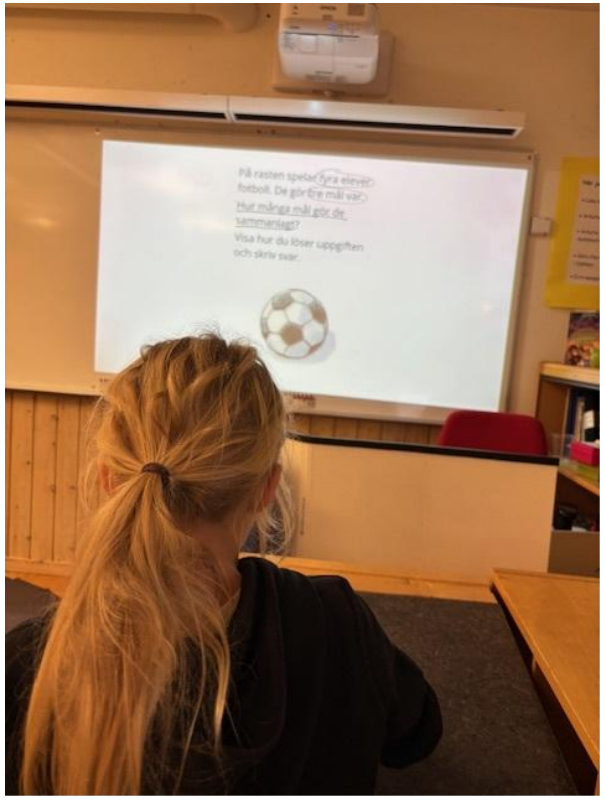

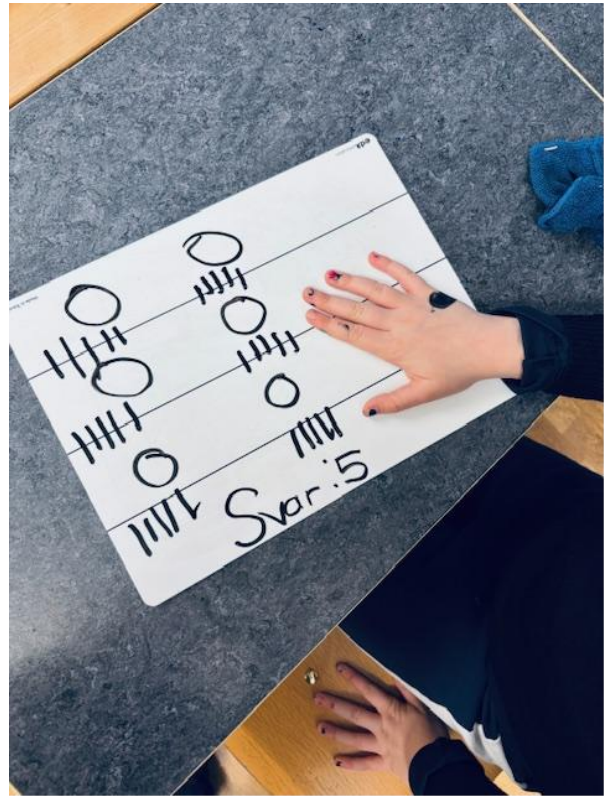

Problemlösning på mini-whiteboards

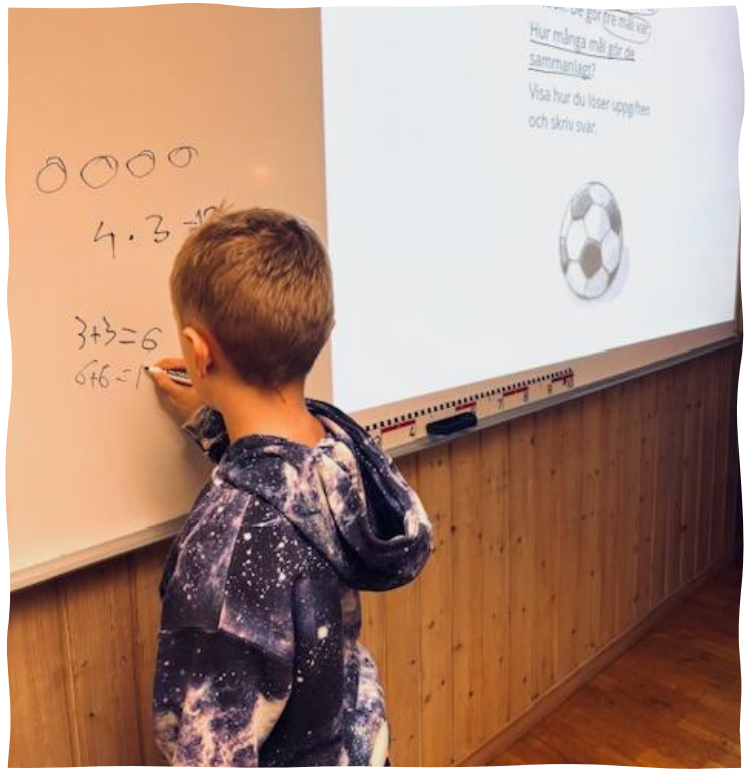

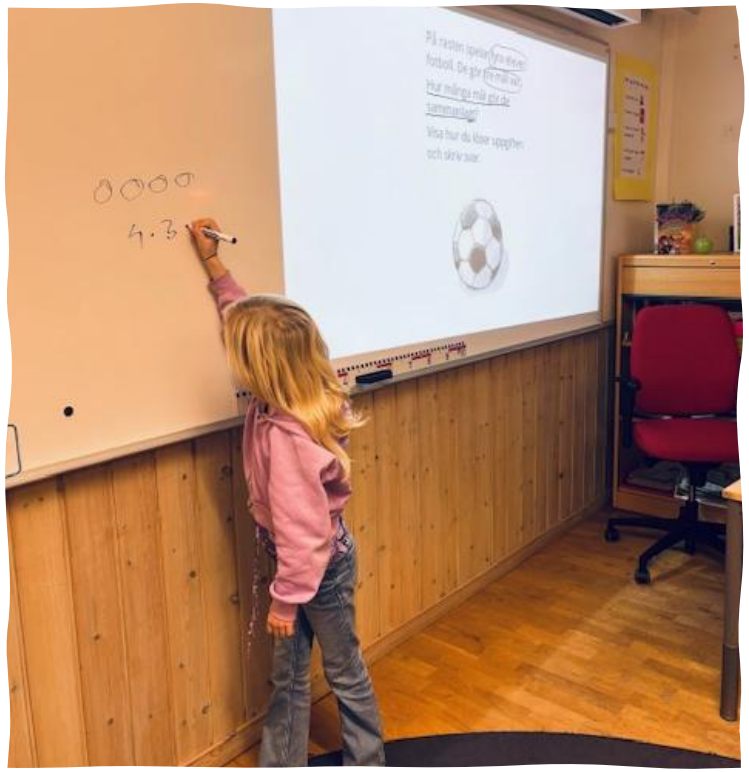

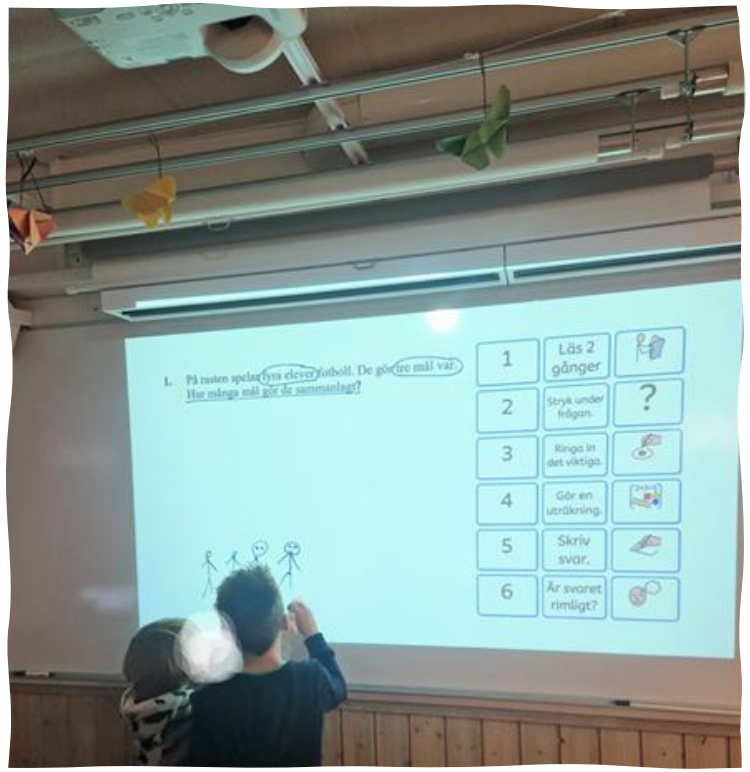

Vi tittar på elevernas olika lösningar.

Fokusområden

- Samarbete
- Dialog
- Delaktighet
- Struktur

Sammanfattning – hur skapas förutsättningar för undervisningsutveckling

- Insikt om det komplexa
- Tillit till professionerna
- Gemensam riktning genom visionspaket
- Igenkännbar målstruktur

- Närvarande chefer
- Resultaten är våra gemensamma
- Analysstöd och urval
- Expertis och vetenskaplig förankring
- Delaktighet – redovisa för varandra

- Fungerande arbetsorganisation och en dynamisk utvecklingsorganisation

Mälarhöjdens skola
Vi tryggar framtiden med glädjen i kunskap och gemenskap
Stockholms stad